

Wij vermeldden in hoofdstuk 3 dat het Japanse militaire bestuur in '42 Indonesische adviseurs had benoemd bij de departementen van algemeen bestuur. Uiteraard onderhielden die adviseurs onderling contact, maar als zij het er over eens waren dat een bepaalde Japanse maatregel een ongunstig effect had, dan had dat geen enkele uitwerking: als groep hadden zij geen status. Over het algemeen waren de Japanners in adviezen niet bijster geïnteresseerd en aan adviezen, uitgebracht door personen of instanties die daartoe geen opdracht hadden ontvangen, hadden zij geen enkele behoefte.

Toen nu in september '44 door minister-president Koiso was aangekondigd dat aan 'Oost-Indië' 'onafhankelijkheid' zou worden verleend, besefte het Japanse militaire bestuur op Java dat Indonesiërs op die 'onafhankelijkheid' moesten worden voorbereid. Daar vloeide o.m. uit voort dat de departementele adviseurs verlof kregen om naast de in '43 opgerichte Centrale Adviesraad een eigen college te vormen: het College van Adviseurs. De Centrale Adviesraad had men kunnen zien als aanloop tot een parlement – het College van Adviseurs kon men nu zien als aanloop tot een kabinet. Soekarno werd van het nieuwe college voorzitter en tot de veertien leden (sommige departementen hadden meer dan één adviseur gekregen) behoorden o.m. Dewantoro, Oto Iskandar Dinata, Abikoeso, Hatta, prof. Soepomo, Prawoto en Soekardjo Wirjopranoto.

Het college kwam (zonder dat er Japanners bij waren!) op 16 december '44 voor het eerst bijeen¹ om zich te beraden over de eerste vraag die het Japanse militaire bestuur met verzoek om advies had voorgelegd: hoe de *padi*-leveranties beter geregeld konden worden. Alle adviseurs wisten dat zich op die gebieden grote misstanden hadden ontwikkeld – was het dan wel verstandig daar de Japanners duidelijk op te wijzen? Soekarno stelde hen gerust: 'Zelfs de meest geheime zaken die betrekking hebben op de *padi*-leveranties, kunnen', zei hij, 'zonder enig bezwaar door u worden verwerkt in uw antwoord.' Een van de leden wees er toen op dat de Centrale Adviesraad terzake al inlichtingen had gekregen van een van de hoofdamttenaren van het departement van economische zaken: het militaire bestuur had 'ongeveer 23 % van de *padi*-oogst' geëist – dat was,

¹ De verslagen van de vergaderingen van het college zijn in het Nederlands vertaald door dr. R. de Bruin, het verslag van de eerste vergadering is IC, 36 580.